

Nicolas Ruisseau¹

Ryssland under sanktionerna: ”Det blir svårare och svårare”

Ur *Le Monde*, 22 augusti 2022

Hur slår egentligen sanktionerna mot Ryssland? Det har sedan länge framförts en mängd olika mer eller mindre vägrundade försök att utifrån olika utgångspunkter besvara den frågan. Slutsatserna har varierat mycket. Vissa har ansett att sanktionerna i stort sett har misslyckats och att den vanlige ryssen knappt märkt något av sanktionerna, medan andra hävdar att Ryssland visst hamnat i allt svårare ekonomisk sits som får negativa konsekvenser på en mängd områden, även för vapenproduktionen. Se lästipsen allra sist för exempel på detta.

Den följande artikeln riktar strålkastarljuset på hur sanktionerna slår mot den vanlige ryssen, inte och diskuterar inte konsekvenserna för den ryska industrin och export/import.

Olika aspekter av sanktionerna har behandlats en hel del i svenska dagstidningar och andra massmedia under senaste tiden. För exempel se lästipsen allra sist.

Sedan ett halvår lever Ryssland med västliga sanktioner på grund av den ”speciella militära operationen” i Ukraina. För en del hushåll inom medelklassen börjar köpkraften minska och oron växa.

I ett halvår har familjen Petrov (fingerat namn) varit motståndare till Kremls ”speciella militära operation” i Ukraina. Men i all diskretion, runt köksbordet eller i slutna sällskap med nära vänner. Inte ett ord på sociala medier, inga diskussioner i telefon, ingen högljudd kritik på restauranger. En slöja av vrede, sorg och frustration vilar över familjen Petrovs liv sedan den ryska invasionen av grannlandet startade den 24 februari.

Familjen berättar om hur deras vardagsliv drabbas av de västliga sanktionerna. ”Och egentligen, paradoxalt nog, mot oss”, summerar den 60-årige familjefadern, Michail. Han har förståelse för åtgärderna, utan att stödja dem helt och hållet.

Han är förtidspensionär, var anställd i ett av de stora företag som utsatts för sanktioner, med till synes outtömliga kunskaper om hur de slagit, direkt eller indirekt, mot hans företag. ”Företagsledningen låtsas om ingenting. Där upprepar man den officiella retoriken: Ryssland kan ersätta importen med egna produkter, ekonomin kommer att stärkas, landet vinna i oberoende”, säger han ironiskt. ”Tills vidare är det tillbaka till gamla dåliga vanor: Ryssland och landets ekonomi sluter sig kring sig själv och kring kortsiktiga perspektiv. Man åker sicksack mellan de sanktioner som förbjuder inköp av västliga reservdelar och teknologi. Några kringgår man. Andra ersätts med import från Kina och Turkiet. Men framför allt fortsätter man att göra vinster utan att moderniseras och utan att oroa sig för framtiden.”

Jelena, hustrun, är i 50-årsåldern, filosof och passionerad för europeiska språk och kultur. Över en natt försvann det hon ägnat sig åt. I många år hade hon skapat utbytesprogram mellan ungdomar i Ryssland och Frankrike, Storbritannien, Tyskland ...”Nu går det inte längre. Kulturen är visserligen inte drabbad av sanktioner. Men i realiteten är allt blockerat. Våra samarbetspartners vill inte eller kan inte arbeta med oss. Luftrummet är stängt och att flyga är för komplicerat och dyrt. För vår generation är det färdigt. Kanske till och med för mina barnbarn”, säger hon med oro i rösten.

¹ Artikelförfattaren är korrespondent bosatt i Moskva

De rika förblir rika

Sonen Nikita, 34, försöker vara optimistisk. Blockaden av Swift - det internationella betalningssystemet - innebär att det sedan i mars är stopp för de bankkontakter som hans företag i databranschen var beroende av. Han är expert på informationsteknologi och hade utvecklat en del lösningar inom marknadsföring. Nikita har nu förlorat kunder utomlands. Ur stånd att betala abonnemang på västliga applikationer, oombärliga för hans programmering, har han övergått till system D: han använder sig av en vän i Spanien för att betala och behålla leverantörer för att kunna hålla sig flytande.

”Det blir svårare och svårare!”, säger Jelena, Michail och Nikita enstämmigt. En ironi är att man just då från radion i deras kök kan höra reklam för Auchan, den franska snabbköpskedjan som stannat kvar i Ryssland och som nu i slutet av augusti kör reklam om nedsatta priser inför hösten.

Att Ikea stängt har ingen större betydelse för familjen Perov. Att schweiziska Lindt nyligen meddelade att man inte längre tänker sälja sin choklad i Ryssland stör dem heller inte. Att McDonalds stängt och ersatts och döpts om av en rysk miljonär? Familjen Petrov gick sällan dit. Att Starbucks blivit Stars Coffee? Jelena, Michail och Nikita dricker hellre te ute på datjan.

De fortsätter att gå och handla som förut: hyllorna i butikerna är fulla, om än med färre importerade varor. De handlar mycket på internet och ler åt att namnet på det ledande ryska företaget inom e-handel bytt namn: Tidigare hette det Wildberries (på engelska och med latinska bokstäver), nu heter det Jagodki (på ryska och hädanefter med kyrilliska bokstäver). Överallt känner man av prisökningarna och som för så många andra hushåll sjunker även familjen Petrovs köpkraft. Men det här är ju inte den första ekonomiska krisen som ryssarna fått vara med om sedan 1990-talet.

”Proportionellt drabbas vi som tillhör medelklassen hårdare av sanktionerna”, säger Michail och framhåller den kontraproduktiva effekten av de västliga åtgärderna. De ryssar som har det sämre ställt, den folkliga klass som är trogen mot Vladimir Putins Kreml, kommer att förbli fattiga, men är belåtna över att den förmögna eliten drabbas av sanktionerna och tackar väst för att ge sig på de avskydda oligarkerna. De rikaste, på alla sätt beroende av regimen, kommer att förbli rika och har redan sett till att omorganisera sina affärer.

Men mellan dessa två grupper lider medelklassen. Och samtidigt är det i den kategorin som man hittar dem som är mest kritiska till Kreml. ”Vi är inträngda i ett hörn, blockerade i Ryssland och tvungna att gå med på de styrandes försök att ersätta import med nationella produkter”, säger Michail med en grimas. Och sonen Nikita medger att han allt oftare börjat fundera på att emigrera, precis som många av sina vänner inom informationsteknologin gjort.

Rubbat förtroende

Andra händelser bekräftar att sanktionerna rubbat ryssarnas förtroende för landets ekonomi. Sedan i mars har de placerat motsvarande 4,7 miljarder dollar i utländska banker, den högsta siffran sedan 2018. I juli gick Ryssland plötsligt från sjunde till tredje plats internationellt i användning av yuan, Kinas valuta, för internationella betalningar. Samtidigt har rubeln stärkts, genom att på konstgjord väg hållas under armarna av centralbanken, och inger visst hopp om ekonomins motståndskraft. Och andra signaler är smickrande. Minskad import och stigande råvarupriser har lett till ett rekordöverskott i handelsbalansen. Vilket ger staten nya resurser i dessa tider av krig.

Men en del indikatorer har börjat övergå i rött. Den inre produktionen minskade med 4 procent under andra kvartalet. Inflationen ligger på hög nivå, mer än 15 procent. Siffror som

förvisso inte är lika dåliga som olika pessimistiska förutsägelser under våren. Men som en rikoschett av sanktionerna väntas recessionen komma att märkas av riktigt mycket under hösten. Och det finns andra signaler i samma riktning. Flygbolagen, som i första hand drabbats av de västliga åtgärderna, tvingas numera montera ned en del av sina flygplan för att komma över reservdelar och kunna hålla igång resten av flottan.

Efter att Renault lämnat Ryssland har den tidigare fabriken i Moskva omstrukturerats i syfte att återuppta tillverkningen av den gamla sovjetiska bilmodellen *Moskvitj* och på en tillverkningsplattform från ... Kina. Ett av många talande tecken.

Vid Ekonomiskt Forum i Sankt Petersburg i juni var Vladimir Putin säker på sin sak "Det *blitzkrieg* som inletts mot Ryssland har misslyckats!" Ett halvår efter att "operationen" i Ukraina inleddes spjärnar också den ryska ekonomin emot. Men då tänker man inte på skadeverkningarna, som är reella, för industrin med kronisk brist på reservdelar och den första vågen av avskedanden på grund av att produktionsanläggningar fått stänga. Och konsekvenserna för ryssarnas löner och vardag.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips om sanktionerna och deras konsekvenser:

Artikeln "Håller Ryssland på att vinna sanktionskriget?" i [Internationell press om Ukraina-kriget i mitten av maj 2022](#)

[Internationell press om Ukraina-kriget i början av juni 2022](#) (alla artiklar berör ekonomiska frågor)

Artikeln "Indien närmar sig Ryssland ekonomisk" i [Ryssland, Kina, USA, Indien och det nya kalla kriget](#) (juni)

Boris Kagarlitskij (rysk socialist): [Evigt krig: från Putin till Peter och tillbaka](#) och [Putins krig går sämre än det verkar](#)

Vladislav Inozemtsev: [Russian economy after six months of war](#) (rysk ekonomiprofessor)

TVP (polsk TV-kanal): [Russia dodges economic collapse](#) (intervju med bl a amerikanske professorn Jeffrey Sonnenfeld, som låg bakom omtalad Yalerapport om ryska ekonomin)

Dagstidningar och andra massmedia:

Aftonbladet: [Putin erkänner: "Har kolossala problem"](#) (artikeln låst)

DN: [Rysk medelklass om sanktionerna: Vi märker inte av alla förändringar än](#)

Dagens industri: [Sanktionerna mot Ryssland fungerar bra](#)

EU: [EU:s sanktioner mot Ryssland – så fungerar de](#)

Europaortalen: [Forskare: Sanktionerna biter – stora svårigheter för rysk ekonomi](#)

GP: [Så har sanktionerna slagit mot Ryssland – ett halvår efter invasionen](#) (artikeln låst)

Regeringskansliet: [Sammanställning av sanktioner mot Ryssland i samband med invasionen av Ukraina](#)

SvD: [Europas energikrig har inte ens börjat](#)

SVT: [Martin Kragh: "Den ryska ekonomin har stora problem](#) (kommenterar bl a Yale-rapporten om ryska ekonomin)

SVT: [Forskaren: Putin försöker lugna allierade med vapenuttalande](#)